

12 augustus 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mevrouw mr. J.P.C. van den Bogaard,

tegen:

wijlen [naam],
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven (onder meer) priester in het bisdom Roermond.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 7 maart 2014. Op 6 mei 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], vicaris-generaal van het bisdom Roermond.

Op 8 juli 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit proces-verbaal te noemen leden.

Klaagster is verschenen. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mevrouw mr. J.P.C. van den Bogaard. Voorts werd zij vergezeld van mevrouw [naam], vertrouwens-persoon. Namens het bisdom zijn verschenen [naam], vicaris-generaal van het bisdom Roermond, en [naam], hoofd juridische zaken van het bisdom Roermond.

2. De klacht

- 2.1. Klaagster is in de periode van 1947 tot 1949/1950 vele malen ernstig misbruikt door aangeklaagde. Aangeklaagde heeft klagster vele malen verkracht. Toen klagster twaalf jaar oud was, zat zij bij de "Jonge Garde" (gidsen, onderdeel van de scouting). Bij het leggen van de eerste steen van de kerk te [plaats] moest de Jonge Garde met de hoed rondgaan. Degene die het meeste geld had opgehaald zou beloond worden met een etentje bij de kapelaan. Klaagster had maar liefst fl. 6.000,00 opgehaald, dus was zij de uitverkorene. Toen klagster was gearriveerd bij aangeklaagde voor het etentje sloot hij alle deuren en deed hij de gordijnen dicht. Klaagster was alleen, werd bang en wilde naar huis. Dit mocht niet van aangeklaagde, want ze "gingen leuke spelletjes doen". Direct deze avond al heeft aangeklaagde zich ontkleed, heeft hij zich afgetrokken en heeft hij geëjaculeerd over de nieuwe roze jurk van klagster.

Klaagster was in paniek omdat haar jurk was bevuild, al wist zij niet wat er nu precies was gebeurd. Op de terugweg naar huis was zij zo bang dat haar moeder boos zou zijn vanwege de vlekken op haar jurk, dat zij de jurk heeft besmeurd met modder en heeft gezegd dat dat kwam omdat ze gevallen was.

Aangeklaagde heeft klaagster die eerste avond op het hart gedrukt dat ze de volgende dag terug moest komen. Deed zij dat niet, dan zou zij naar een internaat moeten of zou zij in ieder geval nooit meer thuis mogen wonen. Dit maakte veel indruk op klaagster. Aangeklaagde had een divan in zijn kamer staan, waarop klaagster de volgende dag moest gaan liggen. Dit wilde ze niet, maar als zij dat niet deed, kreeg zij een klap in haar gezicht. Klaagster moest haar onderkleding uittrekken en aangeklaagde legde de hand aan zichzelf en kwam vervolgens klaar over klaagster heen, onder andere in haar gezicht. Hij zei ook dat zij haar mond open moest doen en hij bevuilde klaagster helemaal. Dit is vanaf dat moment veel vaker voorgevallen. Klaagster moest vervolgens vaak bij aangeklaagde verschijnen.

Klaagster moest wel een paar keer per week bij aangeklaagde komen. Aanvankelijk was dit op de benedenverdieping, later moest zij ook meegaan naar boven. Het misbruik ging steeds verder. Klaagster protesteerde vaak heftig, echter aangeklaagde dreigde dan steeds door te zeggen dat hij ervoor zou zorgen dat haar iets overkwam en dat hij zijn mannetjes wel had om dat te doen. Klaagster kan zich nog goed herinneren dat zij op bed moest plaatsnemen, waar hij dan eerst een handdoek op had gelegd. Uiteindelijk kwam het zover dat aangeklaagde klaagster verkrachtte, soms wel een paar keer per week. Hij kwam dan tot een orgasme. Ook moest klaagster aangeklaagde oraal bevredigen. Klaagster was zeer angstig hieronder en had ook veel pijn. Dit ernstige misbruik heeft tot ongeveer 1949/1950 geduurd. Klaagster hoefde op een gegeven moment niet meer te komen.

- 2.2. Klaagster stelt kort en goed dat het misbruik haar leven heeft verpest. Ze is destijds een angstig kind geworden en die angst is haar hele leven blijven achtervolgen. Klaagster omschrijft het zelfs zo dat ze bang voor die angstgevoelens is geworden. Deze angst beheerst nog steeds haar hele leven. Klaagster heeft veel last gehad van herbelevingen en nachtmerries, voornamelijk ook weer toen zij met haar verhaal naar buiten is gekomen.

Klaagster heeft al op jonge leeftijd haar echtgenoot leren kennen. Toen zij 21 jaar oud was is zij met hem getrouwd. Tijdens de eerste twee nachten samen heeft klaagster onophoudelijk gehuild, maar ze heeft nooit gezegd waarom dat was. Klaagster ondervond ook tijdens de rest van haar huwelijk problemen op seksueel vlak. Haar terughoudendheid op seksueel gebied is nooit verdwenen.

Klaagster heeft vier kinderen met haar man gekregen. Hij is in 1999 overleden. Een nieuwe relatie zal zij nooit meer aangaan nu zij in het algemeen veel moeite heeft met het vertrouwen van mensen maar voornamelijk mannen en het seksuele aspect hiervan niet ziet zitten. Klaagster is een gesloten persoon en ze 'klapt vaak dicht. Het duurt lang voordat zij mensen vertrouwt. Klaagster heeft haar hele leven last gehad van een minderwaardigheidsgevoel. Klaagster vertrouwt geen geestelijken meer. Ze wil niets meer met de kerk te maken hebben. Gezien haar achtergrond en grote familie leverde dit soms lastige situaties op bij bijvoorbeeld bruiloften, dopen en begrafenissen. Klaagster ging regelmatig mee met uitjes van de vrouwenbond en daar was soms ook een priester aanwezig, waar ze dan met een grote boog omheen liep. De angstgevoelens van toen kwamen op een dergelijk moment weer terug.

- 2.3. Klaagster hoopt dat de behandeling van de klacht haar gaat helpen bij de verwerking van haar verleden en dat ze van haar angst afkomt, zodat ze ook geen medicatie hiervoor meer hoeft te nemen (Lorazepam). Ze wil rust en hoopt op erkenning en mogelijk in een later stadium ook een compensatie voor het haar aangedane leed.

3. De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

[Vicaris-generaal], heeft namens het bisdom Roermond de volgende schriftelijke reactie gegeven op de klacht:

In samenhang met de over deze priester ingediende klacht heeft het bisdom onderzoek gedaan naar feiten en omstandigheden die hierover meer inzicht zouden kunnen bieden.

Vooreerst heeft het bisdom de archieven geraadpleegd. Het persoonsdossier over deze priester bevatte geen gegevens die aanwijzingen opleverden over het seksueel misbruik dan wel over enig merkwaardig verloop van diens ambtsuitoefening. Het vertrouwelijk archief evenwel bood een heel ander beeld over deze priester. Kortweg gezegd kwam dit er op neer dat deze geestelijke op tal van plaatsen waar hij werkzaam is geweest verschillende relaties is aangegaan met al dan niet gehuwde vrouwen. Deze relaties gaven geregeld aanleiding tot klachten die er toe geleid hebben dat deze geestelijke onder behandeling is geplaatst van psychiater [naam] te [plaats]. Een afschrift van het verzoek daartoe en de bevindingen van die arts sluiten wij ten behoeve van de beeldvorming bij. Ook na diens behandeling is aangeklaagde, zo blijkt uit een in het dossier aangetroffen klacht, toch nog in zijn vroegere gedrag teruggevallen. Naar het zich laat aanzien was hij in ieder geval niet in staat zich naar zijn celibaatsverplichting te gedragen.

Als de gegevens bezien worden zoals die zijn aangereikt bij de brief van 14 oktober 2013 dan zien we in het benoemingstraject een verloop dat zo op het eerste oog geen grote bevreemding oproept. Als echter het vertrouwelijke dossier er bij genomen wordt dan kan het bisdom concluderen dat zeker een aantal verplaatsingen naar een andere parochie direct een relatieklacht als achtergrond had.

Een navraag naar het mogelijk grensoverschrijdend gedrag van deze geestelijke in de tijd van het in het klaagschrift naar voren komend misbruik is vanwege de sindsdien verstreken tijd erg moeilijk. Navraag bij de latere personeelsfunctionaris heeft ook geen relevante gegevens opgeleverd.

In de informatie die het bisdom van de Commissie Deetman heeft ontvangen komt deze priester niet voor.

Het bisdom kan zodoende geen daadwerkelijke feitelijke gegevens aanreiken die het naar voren gebrachte seksueel misbruik aannemelijk laten zijn. De klachten over de relaties van aangeklaagde hebben alleen betrekking op volwassenen en niet op kinderen. Ook in de rapportage van dokter [naam] zijn voor kindermisbruik in onze ogen geen directe aanwijzingen te vinden. Anderzijds geven de gegevens die het bisdom aangetroffen heeft naar het inzicht van het bisdom echter ernstig te denken. Het bisdom acht het zeker niet uitgesloten dat de seksuele belangstelling van deze priester zich ook wel eens tot kinderen uitgestrekt zou kunnen hebben. Misschien mag deze stap niet zo gezet worden, maar het bisdom wil hem op zijn minst naar voren gebracht hebben. Bij gebrek aan deskundigheid weet het bisdom daar verder in alle eerlijkheid ook moeilijk raad mee.

Dit alles laat echter onverlet, zoals ook inleidend al is aangeduid, dat het beschreven misbruik als verschrikkelijk is te typeren. Een vaststelling van het misbruik zal dan ook aanleiding zijn tot een diep excuus van kerkelijke zijde. Het beschreven gedrag is onmenselijk en dat is nog erger als het een priester betreft in wie eenieder vertrouwen mag hebben. Zeker kinderen. De gevolgen van zo'n handelen voor een slachtoffer en haar omgeving zijn, ook al of juist nu er altijd over is gezwegen (moeten worden), niet te overzien. Het past dan ook daarvoor een oprecht en groot leedwezen uit te spreken.

4. De beoordeling

- 4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2. Niet ter discussie staat dat de door klagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.
- 4.3. Er zijn ongeveer 67 jaar verstreken sedert de feiten die klagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klagster seksueel is misbruikt door aangeklaagde, zoals door klagster in het klaagschrift en tijdens de zitting van de Klachtencommissie is beschreven. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klagster haar verhaal in haar klaagschrift heeft beschreven en ter zitting heeft verteld. Voorts heeft de Klachtencommissie kennis genomen van de verklaring van mevrouw [naam], maatschappelijk werker, waaruit naar voren komt dat klagster in 2012 heeft verteld over het misbruik door aangeklaagde en daarnaast van de reactie van [vicaris-generaal] namens het bisdom, waaruit naar voren komt dat er bij aangeklaagde diverse malen sprake was van grensoverschrijdend gedrag met vrouwen. Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klagster door aangeklaagde.
- 4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest.
- 4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen.

- 4.6. Over een eventuele financiële vergoeding kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de bisschop van het bisdom Roermond de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 12 augustus 2014 door mevrouw mr. M.D.J. van Reenen-Stroebel, voorzitter, mevrouw drs. N.A.M. van Beelen en mevrouw mr. A.M.T. Denekamp-Mulder, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.